

حادثه‌لرین کرونیکه*

1320 – 1325

- 25 آذر 1304 - ریضاخان اوزونو ایرانین شاه‌ی اعلان ائتدی.
- 13 شهریور 1318 - ایکینجی دنیا ماحاربه‌سی‌نین باشلانماسی.
- 3 شهریور 1320 - شوروی قوشون‌لاری ایرانین شمال حیصه‌سینی ایشغال ائتدی.
- 25 شهریور 1320 - ریضا شاه اوغلو محمدریضانین خنیرینه شاهلیقدان ال چکدی.
- 26 شهریور 1320 - - مجلس شورای میلی (12 نجی مجلس) محمدریضانین اولک‌یه شاه اولونماسی حقه قرار قبول ائتدی. (محمدریضا شاه 1357 جی ایله سلطنتدن دوشدو و بیر مدت دیرگینلیقدان سونرا میصیره اولدو.)
- 4 مهر 1320 - ریضا شاه آفریکانین مورس جزیره‌سینه و اورادان ژوهانسبورق شهرینه سورگون ائدیلدی و اورادا اولدو.
- 1320 جی ایل شهریور آییندان 1325 جی ایل دئی آیینا قدر آشاغیداکی شخص‌لر ایراندا نخست‌وزیر اولموش‌لار:
- محمدعلی فروغی 5 شهریور 1320 - 18 اسفند 1320.
- علی سهیلی 18 اسفند 1320 - 15 مرداد 1321.
- احمد قوام‌السلطنه 18 مرداد 1321 ت 25 بهمن 1321.
- علی سهیلی 28 بهمن 1321 - 7 فروردین 1323.
- محمد ساعد مراغه‌ای 8 فروردین 1323 - 20 آبان 1323.
- مرتضی‌قلی بیات 4 آذر 1323 - 12 اردیبهشت 1324.
- ابراهیم حکیمی 22 اردیبهشت 1324 - 22 خرداد 1324.
- محسن صدر 22 خرداد 1324 - 22 مهر 1324.
- ابراهیم حکیمی 7 آبان 1324 - 30 دی 1324.
- احمد قوام‌السلطنه 3 بهمن 1324 - 5 دی 1326.
- شهریور 1320 - آذربایجاندا ایلك ایجتیماعی - مدنی تشکیلات «آذربایجان جمعیتی» فعالیتته باشلادی.
- شهریور 1320 - شورای متحده کارگری یاراندی.
- مهر 1320 - سید جعفر پیشه‌وری‌نین یاخیندان ایشتیراکی ایله «آزادلیق جبهه‌سی» فعالیتته باشلادی.
- 7 مهر 1320 - حیزب توده ایران یاراندی و فعالیتته باشلادی.
- آذر 1320 - «ضیدفاشیست» تشکیلاتی یاراندی و فاشیزم علئیهینه قوملری اوز سیرالاریندا بیرلشدیردی.
- 1322 جی ایلین خوردادین اوللرینده آژیر قزنتی پیشه‌ورینین رئاكتورلوغوندا نشر ائدیلمه.
- 12 شهریور 1324 - آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی یارادیلدی.
- 15 شهریور 1324 - تبریزده حیزب توده‌نین آذربایجان ایالت تشکیلاتی‌نین گنیش کونفرانسی کئچیریلدی.
- 20 شهریور 1324 - حیزب توده‌نین آذربایجان‌داکی تشکیلات‌لاری و عوضولری آذربایجان دموکرات فیرقه‌سینه قوشولدوقلارینی بیلدیردیله.
- 20 شهریور 1324 - تبریزده آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی‌نین ایلك کونفرانسی کئچیریلدی.
- 10 - 11 مهر 1324 - تبریزده آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی‌نین بیرینجی قورولتایی کئچیریلدی.
- 11 مهر 1324 - آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی‌نین مرانامه و نظامنامه‌سی قبول اولوندو.
- 27 آبان 1324 - تبریزده آذربایجان دموکرات فیرقه‌سی‌نین ایکینجی گنیش پلننومو اولدو. سیلاحلی عوصیان موداکره ائدیلدی.

29 آبان 1324 - تبریزده خالق کونگرهسی چاغریلدی.

1 آذر 1324 - آذربایجان خالق کونگرهسی طرفیندن سنجیلمیش مؤسیسلر مجلسینی ریاست هئیاتی شاه، مجلس شورای ملی رییسینه و نخست وزیر مکتوبلا موراجیعت ائتدی.

5 - 10 آذر 1324 - آذربایجان اراضی سینده آذربایجان میلی مجلسینه سنجکی لر باشا چاتدی.

21 آذر 1324 - تبریزده آذربایجان میلی مجلسی ایشه باشلادی.

21 آذر 1324 - آذربایجان خالق کونگرهسی آذربایجان میلی حؤکومتی تشکیل ائتمگی میر جعفر پیشه‌سوری‌یه تاپشیردی. آذربایجان میلی حکومت باشچی‌سی میر جعفر پیشه‌سوری آذربایجان میلی حکومت ترکیبینی اعلان ائتدی:

1- باش‌وزیر - سید جعفر پیشه‌سوری.

2- داخلی ایش‌لر وزیر - سلام‌الله جاوید.

3- خالق قوشون لاری وزیر - جعفر کاویان.

4- فلاحت وزیر - دوکتور مهتاش.

5- معارف وزیر - محمد بی‌ریا.

6- صحیبه وزیر - دوکتور اورنگی.

7- مالیه وزیر - غلامرضا الهامی.

8- عدلیه وزیر - یوسف عظیما.

9- پوست و تفراف وزیر - ربیع کبیری.

10- تجارت و اقتصاد وزیر - رضا رسولی.

11- تبلیغات وزیر - بیات ماکو.

باش وزیرین تعییناتی ایله مودعی اولعوموم (دادستان) کلّ - فریدون ابراهیمی

عالی محکمه رئیس - زین‌العابدین قیامی.

22 آذر 1324 - شاها تابع اولان تبریز سربازخاناسی‌نین باش فرماندهی سرتیب درخشانی ایله آذربایجان داخلی دولت باشچی‌سی سید جعفر پیشه‌سوری آراسیندا سربازخانانین صلح یولو ایله تسلیم اولماسی حقه قرار ایضالانندی.

29 آذر 1324 - ریضا شاهین تبریزده موجسه‌لری‌نین گؤتورولمه‌سی، یئرلرینده ستارخان و باقرخانین موجسه‌لری‌نین قویولماسی حقه آذربایجان میلی حؤکومتی‌نین قراری اعلان اندی.

29 آذر 1324 - آغیر جنایت ائتمه‌میش محبوس‌لار حقه دولت عفو عمومی اعلان ائتدی.

3 دی 1324 - بوتون مکتبلرده تدریسین آنا دیلینده آپاریلماسی حقه قرار قبول اندی.

7 دی 1324 - آذربایجان میلی حؤکومتی آذربایجان اراضی سینده آذربایجان دیلینی رسمی دولت دیلی اعلان ائتدی.

16 دی 1324 - میلی دارالفونونون تشکیلی حقه آذربایجان میلی حکومت قراری اعلان اولوندو.

دی 1324 - آذربایجان میلی حؤکومتی ینتیم و صاحب‌سیر اوشاق‌لارین دولت حیمایه‌سینه گؤتورولمه‌سی حقه قرار قبول ائتدی.

8 بهمن 1324 (28 ژانویه 1946) - آذربایجان میلی حکومت باشچی‌سی خصوصی مکتوبلا شورای امنیت سازمان میلل موتیحه موراجیعت یوللادی.

19 دی 1324 - بلدییه‌لره دمکراتیک اساس‌لار اوزره سنجکی‌لر حقه آذربایجان میلی مجلسی قرار قبول ائتدی.

28 بهمن 1324 - احمد قوام‌السلطنه حؤکومتی ایران مجلسینده تصویب اولوندو.

30 بهمن 1324 - احمد قوام باشدا اولماقلا ایران حکومت نماینده‌لیگی شوروی رهبرلیگی ایله دانیشیق‌لار آپارماق اوچون مسکو شهرینه گئتدیلر.

1 - 15 اسفند 1324 - قوامین باشچی‌لیق ائتدیگی نماینده‌لیک هئیاتی موسکودا اولموش و شوروی رهبرلیگی ایله بیر نچه گؤروش

کنچر میشدیر.

- 1 اسفند 1324 - آذربایجان میلی حؤکومتی تورپاق اصلاحاتی حقینده قرار قبول ائتدی.
- 2 اسفند 1324 - آذربایجان میلی حؤکومتی محکمهلر حقه قانون قبول ائتدی.
- 9 اسفند 1324 - آذربایجان میلی حؤکومتی تریاک و مواد مخدرین ساتیلماسی و اوندان استفاده ائتمه نین قدغن ائدیلمه سی حقه قانون قبول ائتدی.
- 14 اسفند 1324 - استالینین اشتراکی ایله کرملینده دؤولت سوییه سینده احمد قوامین شرفینه ضیافت وئریلدی.
- 29 فروردین 1325 - آذربایجان میلی مجلسینده آذربایجانین پئر آلتی ثروتلری حقه قرار قبول اولوندو.
- 1 اردیبهشت 1325 - تهران دانشیقلا باشلاماق حقه ف. ایکیچیان واسیطه سی ایله ایلیک تکلیفینی آذربایجان میلی حؤکومتینه بیلدیرمیشدی.
- 8 اردیبهشت 1325 - تهراندا آذربایجان میلی حؤکومت نوماینده لری ایله تهران رژیم آراسیندا دانشیق لار باشلانندی.
- 11 - 19 اردیبهشت 1325 - شوروی قوشونلاری آذربایجان اراضی سینی تام تخلیه ائتدیلر.
- 22 اردیبهشت 1325 - آذربایجان میلی مجلسی 52 ماده دن عبارت موترقی ایش قانونو قبول ائتدی.
- 25 اردیبهشت 1325 - مالیک - رعیت آراسیندا محصول بؤلگوسونون عدالتلی پرنسیپ اوزره نیظاما سالینماسی حقه قانون قبول اولوندو.
- 27 اردیبهشت 1325 - دؤولته مخصوص تورپاقلارین (خالصه لری) عوض سیز اولاراق تورپاق سیز و آز تورپاقلی کندلی لره وئریمه سی حقه قانون قبول اولدو.
- 21 خرداد 1325 - آذربایجان میلی حؤکومتی رهبرلیگی ایله تهران نمایندهلری آراسیندا تبریزده دانشیق لار باشلادی.
- 23 خرداد 1325 - آذربایجان میلی حؤکومتی ایله تهران آراسیندا 15 ماده دن عبارت معلوم قرارداد امضالانندی.
- 24 خرداد 1325 - آذربایجان میلی مجلسی اؤز فعالیتینه خاتیمه وئردی، اونو آذربایجان انجومنی عوض ائتدی.
- 26 خرداد 1325 - میر جعفر پیشه وری آذربایجان میلی حکومت باش وزیرلیگیندن استعفا وئردی.
- 4 تیر 1325 - آذربایجان میلی حؤکومتی فعالیتی حقه میلی حکومت باشچی سی میر جعفر پیشه وری آذربایجان میلی مجلس نمایندهلرینه گزارش وئردی.
- 10 - 23 مرداد 1325 - سلام الله جاوید باشدا اولماقلا آذربایجان نوماینده لری تبریزده کی دانشیق لاردا مباحثلی و آچیق قالان مسألهلری حل ائتمک اوچون تهراندا ایدی لر.
- 19 شهریور 1325 - شاه قوشون لاری نین آذربایجانا هجومو باشلانندی.
- 10 مهر 1325 - شاه طیاره لری آذربایجان سما سیندا گورونمگه باشلا ییب، کشفیات کارا کنترلی اوچوش لار اندیپ و فیتنه کار ورقلر سپدی لر.
- 21 آبان 1325 - زنجان شهری تهران قوشونو طرفیندن اشغال ائدیلدی.
- 21 آذر 1325 - پیشه وری و بیر سیرا آذربایجان دموکرات فیرقه سی نین عضولری آراز چاپین کئچیب شوروی تورپاق لارینا سیغیندی لر.
- 23 آذر 1325 - تهران قوشونو تبریزی اشغال ائتدی.
- بهمن 1325 - خرداد 1326 - آذربایجاندا کی دموکراتیک قوه لری صحرائی محکمهلرده سورغولاییب، آسیلماغا و تیربارانا محکوم ائدیلدی لر.

* اکرم رحیملی